

LES RELACIONS ENTRE LLEIDA I BALAGUER A TRAVÉS DE LA HISTÒRIA

per J. B. XURIGUERA

EXISTEIX un pressentiment antic segons el qual entre les ciutats de Balaguer i Lleida hi ha hagut des de la Reconquesta unes friccions, una mena de ressentiment que encara dura avui. Vaig fer-ne la prova no fa gaires anys i va resultar positiva. Les dues importants ciutats del Segre no es troben ben avingudes. Hi ha entre elles una mena de barrera que no es veu, però que se sent. En el fons, llur veïnatge no és una mostra de fidelitat ni de confiança. En una paraula, les mútues relacions no han estat ni són veritablement cordials.

No es tracta ara de cercar nous i poderosos incentius que ens expliquin aquestes desavinences històriques, sinó de constatar simplement que existeixen, que hi són. He de confessar que no me n'havia adonat fins que vaig ser gran; potser també perquè vaig passar de Balaguer a viure a Lleida quan tenia només cinc anys i hi vaig restar fins als vint-i-quatre, malgrat que passava els estius a la Noguera, i no vaig acabar de desarrelar-me del tot en un indret ni vaig establir mai cap mena de competència en l'altre; però el més segur fou que no m'havia llançat, encara aleshores, a interessar-me per la història antiga de les nostres terres.

De tota manera ara ja fa anys que he descobert el nus del problema i, bé que sense cap segona intenció ni el més petit desig de fer reviure antigues enemistats, amb un criteri el més objectiu possible i una exigència històrica absolutament documentada, em permeto d'oferir-ne una informació als amics balaguerins que m'han demanat amablement una col·laboració literària.

Les esmentades friccions que ocasionaren recels i perjudicis entre Balaguer i

Lleida tingueren lloc, principalment, en dues èpoques ben distanciades en el temps: els segles XI i XII la primera, i el segle XV la segona. I si filéssim prim potser trobaríem que la més llunyana donà origen a la que seguí (o a d'altres que seguiren) més endavant.

Ens trobem en el moment que el comte de Barcelona Ramon Berenguer I el Vell s'interessa per la ciutat de Lleida, encara en poder del valí sarraí. El comte d'Urgell Ermengol III, el de Barbastre, continuava la Reconquesta de les valls del Segre. El seu súbdit Arnau Mir de Tost guanyà Àger. El valí de Lleida oferí aleshores a Ramon Berenguer I el marquesat de Camaterra, entrava de ple en el camí de les forces del comte d'Urgell. Fou una mala jugada, que indicava ben clarament que la Casa de Barcelona barrava el pas als Ermengols. En efecte, Ermengol IV ha d'acceptar el pacte que R. Berenguer I imposà al seu pare, i el vencedor de la ribera del Sió ha d'instal·lar-se a Gerb.

Ermengol VI, el més gran dels comtes d'Urgell, al davant del seu exèrcit invencible i amb el desig fervent de conquerir Lleida, es veu aturat per Ramon Berenguer IV, igual com havia ocorregut amb Ermengol V, i hagué de quedar-se a Balaguer. Fou el final dolorós de la victoriosa campanya dels comtes d'Urgell. La ciutat de Balaguer esdevingué la seu del comtat d'Urgell i això la feia forçosament urgellista, mentre que a Lleida li ocorregué el contrari, que no pogué ser mai (com li corresponia) la capital dels Ermengols, i aquest fet l'obligà a allunyar-se de tot allò que fins aleshores componia la seva perspectiva i el seu avenir. I així la veiem, en endavant, adversària de Balaguer.

Ho pagà car, però, perquè Lleida perdé la força i el prestigi que li hauria donat el fet d'ésser la capitalitat dels comtes d'Urgell, i ara s'apagà, se sentí presonera i es veié desarrelada fins a perdre l'ànima. A les mans de R. Berenguer IV no fou sinó una plaça forta, que assegurava militarment el camí d'Aragó, sense esperit ni relleu, ella que havia estat amb els ilergetes, i fins i tot durant la llarga ocupació romana, un far de cultura i un lligam en la geografia, l'economia i l'afermament en l'evolució de la llengua.

La segona època que Lleida es mostrà obertament enemiga de la ciutat de Balaguer fou després del Compromís de Casp i l'entronització a Catalunya de la dinastia forastera dels Trastàmars. Un any abans del setge de Balaguer de 1413 el nou rei anà a Lleida i hi fou "molt solemnement rebut amb grans alegries i jocs i festes". Explica l'historiador Monfar que els ciutadans de Lleida i alguns veïns del comtat d'Urgell, que no eren afectes al comte, es plaiën no poc de l'adversitat seva, i de-

sitjaven veure la seva casa acabada. Molts nobles havien donat la paraula a Jaume, però després l'abandonaren. Durant tot el setge balaguerí Lleida col·laborà en la seva desfeta i la destrucció del comtat d'Urgell. Fou, de primer, el lloc on fabricaven les bombardes i els fonèvols, on hi havia l'hospital que recollia els ferits, on arribava la pólvora per a la lluita, i després on fou empresonat el darrer comte, on se'l jutjà amb tota la seva família, i on es dictaren totes les sentències condemnatòries.

Creiem que no cal afegir d'altres arguments. Considerem la força dels fets ressenyats, que convertiren fàcilment en enemigues les dues ciutats germanes les quals, durant molts segles, havien viscut amb pau i amor. Cal arrencar la cugula que arrelà tan fàcilment entre les dues viles i fer que totes dues retrobin la tranquil·litat de llurs esperits i l'harmonia que regí llurs destins. Sobretot avui que no resta cap motiu de discòrdia, desitgem veure novament agermanades les ciutats de Balaguer i Lleida, i unir llurs esforços al servei de Catalunya.